

Vänsterpartiets förslag till Mål och budget 2023 med flerårsplan 2024–2026

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige fastställer kommunstyrelsens förslag till Mål och budget 2023 med flerårsplan 2024–2026 med följande ändringar:

1. Kommunfullmäktige fastställer skattesatsen för 2023 till 20 kr och 40 öre.
2. Drifframarna för nämnderna fastställs enligt följande (tkr):

	Mitten- minoriteten 2023	Vänsterpartiet 2023	Skillnad
Kommunstyrelsen	-469 100	-468 900	200
KF/KS förfogande	-109 500	-110 500	-1 000
Samhällsbyggnadsnämnden	-211 500	-211 750	-250
Exploateringsverksamheten	0	1 0000	10 000
Teknik- och fastighetsnämnden	-64 200	-64 200	0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-20 300	-21 427	-1 127
Kultur- och fritidsnämnden	-299 400	-30 2811	-3 411
Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden	-308 000	-310 400	-2 400
Utbildningsnämnden	-2 848 900	-288 1500	-32 600
Socialnämnden	-719 200	-729 200	-10 000
Vård- och omsorgsnämnden	-1 361 600	-1 374 953	-13 353
Revision	-5 000	-5 050	-50
Summa	-6 416 600	-6 470 591	-53 991
Skatteintäkter (ytterligare vid 20 kr 40 öre)			54 000

3. Verksamhetens driframar i plan 2024–2026 justeras i enlighet med förändringarna i punkt 2 ovan.
4. Följande uppdrag utöver dem i kommunstyrelsens förslag ges:
 - a. Kommunstyrelsen får i uppdrag att i samverkan med utbildningsnämnden utreda hur karensavdraget vid sjukdom kan avskaffas för personal i förskolan och för andra yrkesgrupper.
 - b. Kultur- och fritidsnämnden får i uppdrag att utreda införandet av ett hyresfritt nyttjande för barn- och ungdomsverksamhet i de kommunala anläggningarna som hyrs via kultur- och fritidsförvaltningen.
 - c. Miljö- och hälsoskyddsnämnden får i uppdrag att inom ramen för den övergripande klimatstrategin ta fram en särskild strategi för att så fort som

möjligt avsevärt minska kommunens energikonsumtion genom åtgärder inom uppvärmning, transporter, belysning m.m.

d. Miljö- och hälsoskydds nämnden får i uppdrag att ta fram en pollineringsplan för Botkyrka.

e. Vård- och omsorgsnämnden uppdras att planera en avveckling av anlita-
det av privata utförare i hemtjänsten.

f. Teknik- och fastighetsnämnden får tillsammans med berörda nämnder i
uppdrag att ta fram ett styrdokument som reglerar hur lokaler ska byggas
med avseende på klimatpåverkan, tillgänglighet, verksamhetsanpassning etc.
samtidigt som det byggs så kostnadseffektivt som möjligt.

6) Texten under *Område 1 Botkyrkaborna har egenmakt* kompletteras och änd-
ras enligt följande:

”Skola

(...) Dessa skolor blir ofta bortvalda till förmån för andra skolor i andra områ-
den eller till och med kommuner. *Systemet med i princip fri etableringsrätt för
ekonomiskt överkompenserade vinstdrivande friskolekoncerner driver på segre-
gationen. Deras affärsidé är att med bl.a. kösystem locka till sig ”billiga” ele-
ver från socioekonomiskt starka hem och låta kommunen ansvara för dem som
behöver mer stöd för sitt lärande. Ingen ska känna sig tvungen att välja bort en
av kommunens skolor. Det ska finnas attraktiva skolor och förskolor i alla våra
stadsdelar.*

(...)

Delaktighet

*Kommunen är Botkyrkabornas verktyg för att ta ett gemensamt ansvar för ge-
mensamma angelägenheter i lokalsamhället. Därför är demokratin grunden för
all kommunal verksamhet. Den representativa demokratin lägger ytterst den po-
litiska makten i folkets händer.*

*Engagerade, informerade och aktiva kommuninvånare, med lika rättigheter
och möjligheter att bidra till samhällsbygget, är en förutsättning för en långsik-
tigt hållbar utveckling.*

*Men skillnaderna i inflytande och levnadsvillkor är stora och diskriminering
inskränker människors rättigheter. Det begränsar demokratin. Därför är det ett
centralt kommunalt uppdrag att verka för jämlikhet, jämställdhet mellan kvin-
nor och män och lika rättigheter och möjligheter för alla.*

I Botkyrka bor (...)

~~Mittensamarbetet ser problemet med~~ Det är ett problem att (...)

7) I samhällsbyggnadsnämndens investeringsplan stryks Gångväg runt Tull-
ingesjön (16 000 tkr), Byte av konstgräs vid Kårsby och Banslättis idrottsplatser
(8 300 tkr) samt Brantbrinks idrottsplats (6 000 tkr), Reinvestering i konssnö
vid Lida (10 000 tkr). Teknik och fastighetsnämndens investeringsplan tillförs
5 000 tkr för energisparåtgärder 2023 och ytterligare 5 000 tkr för 2024 och 2025
samt 17 000 tkr 2024 för inledande investeringar i energiproduktion och energi-
lagring.

Vi bygger Botkyrka

(Ur Vänsterpartiet Botkyrkas kommunalpolitiska program 2022–2026)

Botkyrka är en ung och kaxig kommun med ett starkt självförtroende. Kommunedevisen ”långt ifrån lagom” är faktiskt ovanligt träffande! Men Botkyrkas självförtroende bygger inte på förmögenheter och privilegier. Skaparkraften och målmedvetenheten växer inte sällan ur erfarenheter av fattigdom, förtryck och diskriminering – i vårt land eller i andra länder. Det är en styrka som kommunen måste bli bättre på att understödja och använda.

Botkyrka är en kommun som växer och utvecklas. Allt fler ser en framtid i Botkyrka för sig och sina barn. Vi vill att ännu fler får den möjligheten genom att satsa på bostäder, förskolor, skolor, kultur och äldreomsorg och allt annat som behövs i ett väl fungerande samhälle för alla. Men klassklyftorna finns även i Botkyrka. De måste bekämpas och minskas genom en tydlig vänsterpolitik för rättvisa och jämlikhet. Vi ska bygga ett Botkyrka för alla!

Framtidens arbetsmarknad finns i Botkyrka – en stor andel invånare med internationella erfarenheter och stora språkkunskaper är en ovärderlig tillgång för näringslivet i en globaliserad ekonomi. De företag som först inser det har ett enormt försprång. Men det krävs också en ambitiös kommunal arbetsmarknads- och utbildningspolitik som skapar nya vägar till arbete och studier för fler.

Botkyrka har setts som en föregångare på kulturens och upplevelsernas arena. Här förverkligas drömmar. Detta skulle inte vara möjligt utan Botkyrkas föreningar och eldsjälar. De ska få ännu bättre möjligheter att verka.

Demokratin måste ständigt utvecklas om den inte ska dö bort. Vi vill göra det lättare för Botkyrkaborna att vara med och påverka sin vardag och samhällsutvecklingen. Demokrati är mer än möjligheten att gå och rösta vart fjärde år. Demokrati och jämlikhet är tätt sammanvävda. Både klass och kön avgör i stor utsträckning i vilken mån vi inte bara har *rätt*, utan också en reell *möjlighet*, att delta i den demokratiska processen. Därför är arbetet för jämställdhet och jämlikhet, mot diskriminering och orättvis fördelning, en del av demokratin.

Vänsterpartiet styrde Botkyrka tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet mellan 2006 och 2018. Vi åstadkom en hel del. I stället för skattesänkningar och nedskärningar satsade vi på den gemensamma välfärden och vi investerade i utbildning och kultur. Vi stärkte barnomsorgen genom att bli den första kommunen i Sverige som gav alla barn rätt till 35 timmars förskola. Vi öppnade barnomsorg på obekvämt arbetstid, så att även exempelvis ensamstående mammor kan jobba. Vi införde rätt till heltid för kommunens anställda. Vi satsade på yrkesutbildning för unga och vuxna och skapade en framgångsrik lokal arbetsmarknadspolitik. Vi var den mest offensiva kommunen när det gäller klimatpolitik och vi såg till att alla ungdomar hade en fritidsgård att gå till.

Efter valet 2018 ersattes Vänsterpartiet av tre borgerliga partier i den styrande majoriteten. Det har märkts. Stora delar av hemtjänsten har privatiserats. Rätten till heltidsförskola för alla finns inte längre. Klimatarbetet har halkat efter. Socialtjänsten är underfinansierad. Vänsterpartiet är berett att med ditt stöd sätta Botkyrka på rätt kurs igen!

Det spelar roll vilket parti du röstar på! Vänsterpartiet är garanten för att välfärd och allmännytta inte privatiseras och säljs ut. En röst på Vänsterpartiet är en röst för minskade klassklyftor, fördjupad demokrati och lika rättigheter för alla. Det är en röst för en radikal miljö- och klimatpolitik och mot privatiseringar, marknadslösningar och växande klassklyftor. En röst på Vänsterpartiet är en röst för ett Botkyrka för alla.

Hållbar utveckling kräver vänsterpolitik

Den övergripande politiska uppgiften är att säkra en långsiktigt hållbar samhällsutveckling – socialt, miljömässigt och ekonomiskt. Det vi gör i dag får inte undergräva möjligheterna att klara av morgondagens problem. Redan nu måste vi skapa förutsättningar för ett gott samhälle för kommande generationer. Social hållbarhet förutsätter att vi minskar klass- och könsklyftorna i samhället. Jämlikhet och jämställdhet är kanske de viktigaste faktorerna bakom människors välbefinnande och samhällets förmåga till utveckling. I samhällen med stora och växande klyftor hämmas utvecklingen. Folkhälsan försämras. Kriminalitet, sociala konflikter och orättvisor sliter sönder samhället och demokratin urholkas. Ett sådant samhälle har svårare att klara framtidens utmaningar.

Den miljömässiga hållbarheten handlar i dag till stor del om klimatet. Vi måste snabbt ställa om vårt sätt att producera och konsumera så att vi får ner utsläppen av växthusgaser och minimerar de framtida klimatförändringarna. Därför är det viktigt att vi driver på för nya kollektivtrafiklösningar och planerar för en helt koldioxidfri kommun. Men det finns även andra aspekter av den miljömässiga hållbarheten – vi måste slå vakt om den biologiska mångfalden och kraftigt minska utsläppen av gifter och gödningsämnen i miljön. Allt detta kräver mer av demokratisk samhällsplanering och styrning av ekonomin. Den liberala marknadsmodellen är oförmögen att hantera vår tids miljöhot.

Den ekonomiska hållbarheten kan på kort sikt och i det lokala perspektivet innebära att vi har en stabil kommunal ekonomi där inkomster och utgifter är under kontroll och där vi tar hand om våra gemensamma tillgångar genom underhåll och förebyggande insatser.

I ett större perspektiv handlar det om hur vi skapar förutsättningar för en hållbar ekonomisk utveckling som kommer alla till del och om hur vi finansierar den gemensamma välfärden. Den välfärd vi vill ha måste alltid betalas. Frågan är bara hur. Vänsterpartiet vill ha en välfärd man kan lita på, utan privata vinster, med en skola som utjämnar klasskillnader, en värdig äldreomsorg och en sjukvård som är av högsta kvalitet och lika för alla.

I ett samhälle byggt på omtanke tar vi hand om varandra. Det är både mer rättvist och hållbart. När det gäller långsiktigt hållbar samhällsutveckling så är det vänsterpolitik som är lösningen – högerpolitiken är en del av problemet.

Klimatarbetet kan inte vänta

De senaste åren har kriserna avlöst varandra. Vi har tvingats hantera en pandemi, ett krig härjar för fullt i vårt närområde och landets politiska ledning domineras numera av främlingsfientlig, klimatförnekande högerpopulism. Vår identitet som en fredsälskande, alliansfri nation krossades i ett slag och oro för framtiden präglar vardagen för de allra flesta. Inflation, sänkta reallöner, stigande priser på det allra nödvändigaste som mat och hyra och skenande energipriser drabbar i störst utsträckning dem som har minst marginaler. De ekonomiska och sociala klyftorna vidgas allt mer. När vardagen är otrygg och framtiden oviss blir vårt fokus gärna kortsiktigt och snävt, och vi förlorar det större perspektivet. Vi glömmer lätt det vi egentligen vet – att vi befinner oss mitt i två kriser som kommit smygande men nu växer allt snabbare. Den ena är *klimatförändringen* som vi själva orsakar genom utsläpp av växthusgaser, och den andra

är *artutrotningen* som är orsakad av vårt sätt att skövla och förorena naturen. Dessa båda kriser hotar inte bara mänskligheten utan allt liv på jorden. Runt om i världen utlyser kommuner, regioner och organisationer klimatnödläge. Vänsterpartiet vill att även Botkyrka sällar sig till denna växande skara. Det skulle signalera insikt om hur allvarlig och brådskande situationen är, men de vackra orden måste åtföljas av en resolut handlingsplan. Sammantaget skulle en utlysning av nödläge, en åtgärdsplan och en informationskampanj hjälpa till att skapa uppslutning bakom en mer offensiv klimatpolitik. Vi behöver ha med klimatperspektivet i alla beslut vi fattar, men det är också viktigt att vi granskar hela vår verksamhet utifrån ett klimatperspektiv, även då det gäller redan fattade beslut som kan behöva omprövas.

Otillräckliga klimatmål och bristande handlingskraft tar oss allt närmare en katastrof. Vi riskerar en kollaps av det globala ekosystemet och att stora delar av planeten blir oboeoliga i en allt varmare värld. Alla - från överstatliga organ till var och en av oss - måste bidra till omställningen. Alltför många vänta bara på att andra skall agera. Det är viktigare än någonsin att vi ser helheten och tar hänsyn till de långsiktiga konsekvenserna av allt vi gör i kommunen, och även hur det vi gör här hemma påverkar naturen, människorna och klimatet på andra platser. Vi behöver skydda den orörda natur som finns kvar och hantera vår jordbruksmark med stor varsamhet. Vi behöver förhålla oss till regionala, nationella och globala mål och överenskommelser, i vetskap om att dessa i allmänhet är för blygsamma för att kunna rädda klimatet och den biologiska mångfalden. För att ha en chans att uppnå ens dessa alltför blygsamma mål måste vår egen ambitionsnivå vara betydligt högre.

Det är lätt att bli uppgiven inför en så stor utmaning, men det är inte för sent att bromsa klimatförändringen. Vi behöver ställa om alla delar av samhället för att sluta använda fossila bränslen. Det handlar om att energieffektivisera fastigheter och att ställa om hela transportsektorn till fossilfrihet, men också att bygga ett transportsnålt samhälle eftersom all energiproduktion har miljöpåverkan, även om den sker utan olja, kol och naturgas. Vi behöver bygga ut vår lokala elproduktion och vår förmåga att lagra el, och inte vänta på att andra skall bygga ut produktionen och överföringskapaciteten för att möta våra behov. Vi behöver främja naturliga kolsänkor och lokal livsmedelsproduktion, inte bara på landsbygden utan även i bostadsområden. Vi behöver leva i större samklang med naturen på den plats där vi befinner oss, och anpassa vårt samhälle för att kunna hantera konsekvenserna av den globala uppvärmningen.

Lärdomar av coronapandemin

Coronapandemin har inneburit stora påfrestningar för såväl medborgare som samhällsinstitutioner. Olika samhällsmodeller har olika förutsättningar att möta kriser. Ett robust samhälle med en stark och generell välfärd som garanterar ekonomisk trygghet vid sjukdom och arbetslöshet, med en välfungerande och välfinansierad vård och omsorg är bättre rustat att möta såväl de direkta som de indirekta konsekvenserna av pandemin. De senaste årtiondenas privatiseringar, marknadstänkande och nedskärningar i välfärden har underminerat vår förmåga att hantera de svårigheter som t.ex. en pandemi innebär. Nu måste vi välja en annan väg, bort från det privata vinstintresset i välfärden, i riktning mot demokratisk, långsiktig och rationell planering och styrning av samhällsutvecklingen.

Kommunernas ekonomi och välfärdens utmaningar

Kommunsverige står inför kärva ekonomiska villkor de närmaste åren. Det beror inte "bara" på stigande inflation, rusande elpriser och räntehöjningar, utan också på strukturella problem och statsfinansiella tillkortakommanden.

Befolkningsutvecklingen i riket, där andelen äldre ökar, innebär att kommuner och regioner står inför stora resursbehov de närmaste åren. Enligt SCB finns det i dag 559 600 personer som är 80 år och äldre. Gruppen har ökat i antal och förväntas att fortsätta att öka snabbt de kommande åren. År 2030 beräknas att de är 810 500 i dessa åldrar. SKR har tidigare beräknat att antalet anställda i välfärden då behöver öka med ca 13 000 personer per år för att möta den demografiska utmaningen. Det baseras på ett ökat rekryteringsbehov med en ökad andel äldre, men också att personal behöver ersättas vid pensionsavgångar. Det innebär en ökning med 52 000 heltidsanställda fram till 2026. I mars 2022 bedömde Konjunkturinstitutet detta resursgap (tillsammans med en viss kvalitetsförbättring) till 37 miljarder kronor. I samma rapport i juni 2022 hade detta resursgap växt till hela 59 miljarder kronor, bl.a. som ett resultat av den höga inflationen.

Om resurserna inte tillåts öka i takt med demografin så innebär det en kontinuerlig nedskärning på verksamheternas kvalitet. För Vänsterpartiet är resurser till välfärden en helt avgörande fråga och vi menar att det krävs en modell för att inte personaltäteten automatiskt ska minska och kvaliteten urholkas när befolkningen växer.

Personalen är den viktigaste resursen i vården och omsorgen. Samhället behöver förnya sitt åtagande att säkerställa en god arbetsmiljö för de som arbetar i vården och de som söker sig dit. Vänsterpartiet arbetar för att vård- och omsorgsyren ska värdesättas som de samhällsnyttiga tjänster de är. Långsiktiga satsningar på personalens löner, arbetsvillkor och kompetensutveckling är en förutsättning för att vi ska ha en hälso- och sjukvård som motsvarar de behov som finns och kraven i hälso- och sjukvårdslagen.

En förutsättning för att många inom vård och omsorg ska ha lust och ork ett helt yrkesliv är att de ges en möjlighet att arbeta mer noggrant, i sällskap av fler kollegor. I rapporten "Skatteväxling för välfärden" har Kommunal frågat experter inom vård, skola och omsorg hur många fler anställda som krävs för att bemanning och arbetsmiljön ska bli acceptabel. Den samlade bilden av Kommunals utredning var att det fattas minst 50 000 heltidsanställda för att uppnå en tillfredsställande bemanning. Detta skulle enligt Kommunal kosta ca 30 miljarder kronor.

Många yrken, särskilt arbetaryrken, inom vård och omsorg har låga löner. Ungefär 80 procent av de anställda inom vård och omsorg är kvinnor. Enligt LO är arbetarkvinnors löner 88 procent av männens. Förklaringen till löneskillnaden ligger i kombinationen av en könssegregerad arbetsmarknad och löneskillnaderna mellan olika yrken och sektorer. Det vill säga att medellönen oftast är lägre inom de yrken som domineras av kvinnor jämfört med mansdominerade yrken. En satsning på villkoren inom vård och omsorg blir därför en mycket tydlig satsning på kvinnors löner, särskilt arbetarkvinnors.

Välfärden står inför stora utmaningar. Välfärdstjänsternas kvalitet är starkt beroende av att fler arbetar där. Det är en viktig uppgift för staten att se till att omfördela resurser till detta. Coronapandemin resulterade i en vårdskuld när operationer och behandlingar sköts på framtiden och kommuner och regioner står inför ett mycket stort rekryteringsbehov. För att kommunsektorn ska lyckas med sin personalförsörjning krävs både stora utbildningssatsningar och betydande ansträngningar för att öka välfärdssektorns attraktivitet. Centralt i det sammanhanget är att göra utbildningarna till välfärdens olika yrken mer attraktiva, men

också att kommunerna för en progressiv personalpolitik med avseende på kompetensutveckling, löner och arbetsmiljö.

Vänsterpartiet har i riksdagen redovisat ett samlat paket för att stärka välfärden. Först och främst måste de generella statsbidragen kraftigt öka för att kommuner och regioner ska kunna möta de kostnader som följer av den demografiska utvecklingen utan nedskärningar eller kommunala skatthöjningar. Vänsterpartiet har därför i riksdagen föreslagit att de generella statsbidragen ökas med 24 miljarder 2023 – utöver regeringens blygsamma höjning. Sammanlagt tillför Vänsterpartiet drygt 50 miljarder till kommunsektorn 2023 utöver regeringens förslag. Vidare står kommuner och regioner inför stora investeringsbehov. Vänsterpartiet anser att det är viktigt att staten tar ansvar och bidrar till att viktiga samhällsfastigheter som är nödvändiga för olika välfärdsfunktioner faktiskt byggs. Vänsterpartiet har därför i riksdagen anslagit 9 miljarder kronor till ett investeringsstöd för samhällsfastigheter de kommande tre åren.

Effektiviseringar eller ”effektiviseringar”?

I budgetramarna för 2023 ligger krav på effektiviseringar på 1% och 2 % för 2024–2026

Under hösten rapporterade nämnderna vilka effektiviseringsåtgärder man avsåg att genomföra under 2023. En genomgång av nämndernas förslag visar att man haft svårt att hitta ytterligare effektiviseringar och de är även i år påfallande otydliga. Betydligt mindre än hälften av de aviserade kostnadsminskningarna är verkliga effektiviseringar, dvs samma kvalitet eller volym till lägre kostnad alternativt högre kvalitet/högre kvalitet eller större volym till samma kostnad. Resten är rena nedskärningar, kostnader som av olika skäl försvinner, vagt specificerade ”övriga effektiviseringar” eller bara fromma förhoppningar.

Skattesats för 2023

I majoritetens förslag till mål och budget föreslås oförändrad skattesats, 20 kronor och 15 öre.

Botkyrka har haft oförändrad skattesats under många år, trots en periodvis ansträngd ekonomi och ett växande behov. Vänsterpartiet har alltid så långt som möjligt velat undvika kommunala skatthöjningar eftersom de slår hårdast mot dem som har låga inkomster och små marginaler. Å andra sidan slår nedskärningar och försämringar av den kommunala välfärden hårdast mot samma grupper, varför en skatthöjning aldrig kan uteslutas på förhand. En avvägning i ljuset av behoven måste alltid göras.

Den s.k. skattekvoten, dvs förhållandet mellan det totala skatteuttaget i samhället och den samlade ekonomin, har under en följd av år minskat och var 2021 42,7 %, 7 procentenheter lägre än dess högsta läge 1990. Om vi hade behållit 1990 års skattekvot så hade välfärden kunnat tillföras nästan 400 miljarder kr.

Samtidigt innebär en förändrad befolkningssammansättning att välfärdens kostnader ökar. Denna ekvation går inte ihop utan att skattekvoten tillåts öka igen. Den fördelningspolitiskt bästa lösningen vore att staten ökar sitt skatteuttag, i första hand på bolagsvinster, höga inkomster och stora förmögenheter, och i gengäld ökar de generella statsbidragen till kommunerna. Detta är tyvärr en politik som Vänsterpartiet hittills varit ensam om. Därför kommer nu allt fler kommuner att tvingas höja sin kommunalskatt under de kommande åren - eller genomföra drastiska nedskärningar och försämringar.

Vi kan konstatera att en oförändrad skattesats inte ger tillräckligt utrymme för angelägna satsningar på bl.a. förebyggande sociala insatser, barns och ungdomars utbildning och klimat- och miljöinvesteringar.

I denna situation är det omöjligt att hålla fast vid en oförändrad skattesats. Vänsterpartiet föreslår att kommunfullmäktige fastställer skattesatsen för 2023 till 20 kronor och 40 öre, dvs. en höjning med 25 öre. Det ger en ökning av skatteintäkterna med ca 54 000 tkr.

Målområdestexter

Majoriteten har formulerat nya texter kring åtta ”problemområden”. Vänsterpartiet väljer att inte föreslå alternativa texter, även om vi i många avseenden skulle formulerat oss annorlunda. Vi vill dock föreslå två tillägg/ändringar (se beslutspunkterna ovan). Under rubriken ”Botkyrkaborna har egenmakt, Skolan” föreslår vi ett nytt stycke om hur friskolesystemet driver på segregationen och under underrubriken ”Delaktighet” föreslår vi en förstärkt text om den lokala demokratin hämtad från Mål och budget 2019.

Ändringar i driftramar

Kommunstyrelsen

I december 2015 fick Försvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) i uppdrag av regeringen att återuppta totalförsvarsplaneringen. Den planeringen har lett till nya prioriteringar och en del helt nya uppgifter för kommunerna inom ramen för civilt försvar. Vänsterpartiet föreslog i Mål och budget 2021, liksom föregående år, att kommunstyrelsens äskande angående detta arbete skulle tillgodoses och att ytterligare en tjänst som säkerhets- och trygghetssamordnare kopplad till civilt försvar skulle inrättas. Det bifölls inte av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen har inte upprepat sitt äskande, men vi anser att det fortfarande är angeläget att möjliggöra denna förstärkning. Kommunstyrelsens ram tillförs 1 000 tkr.

Kommunstyrelsen föreslås tillföras 1 200 tkr för ett pilotprojekt för att systematiskt inhämta bakgrundskontroller. Redan i dag görs bakgrundskontroller (utdrag ur belastningsregistret). Det finns ett skäl till att lagen reglerar för vilka tjänster och med avseende på vilka brott sådana kontroller ska göras. Den som avtjänat sitt straff ska inte straffas ytterligare genom att tvingas redovisa domar som saknar betydelse för den tjänst man söker. Tvärtom är det positivt om människor lämnar kriminalitet t.ex. genom en kommunal anställning. Ramen reduceras med 1 200 tkr.

Kommunstyrelsens ram minskas netto med 200 tkr.

Medel till kommunfullmäktiges och kommunstyrelsens förfogande

Av anslaget till KS/KF:s förfogande på 109 512 tkr är merparten öronmärkta för vissa osäkra utgifter som ska avropas av berörd nämnd. I den öronmärkta delen finns även medel för en särskild lönesatsning, 6 000 tkr, medel som ska fördelas på yrkesgrupper och nämnder senare av personal- och upphandlingsberedningen.

Vänsterpartiet anser att reserverade medel för särskild lönesatsning 2024–2026 bör höjas till 8 000 tkr/år. Dessa medel har tidigare framför allt använts för att

justera lönerna för de befattningar där det finns svårigheter att rekrytera, medan de som har de lägsta lönerna ofta inte fått del av någon lönesatsning. Därför reserveras hälften av lönesatsningen, 4 000 tkr, för en låglönesatsning. Budgetposten tillförs 2 000 tkr.

Ett par poster är identiska med poster i innevarande års budget: säkra tillgången på rent vatten 500 tkr (MHN, SBN), arbetet med blå och gröna värden 500 tkr (MHN). Dessa kan med fördel överföras permanent till berörda nämnders ramar.

Samhällsbyggnadsnämnden

Botkyrka är en kranskommun i en raskt växande storstadsregion. Vi behöver skapa utrymme och goda förutsättningar för vår växande befolkning genom att bygga bostäder och planera för samhällsservice, arbetsplatser, transportinfrastruktur och sociala miljöer. Vi behöver bygga klimatsmarta hyresrätter med rimliga hyror och utveckla vår bebyggelse så att människor kan leva hälsosamt och hållbart samtidigt som vi bevarar både brukbar mark som säkrar vår framtida livsmedelsförsörjning och naturmark som är en förutsättning för liv på jorden. Vi befinner oss i ett klimatnödläge som kräver både anpassning för att klara konsekvenserna av ett allt varmare klimat och akuta åtgärder för att bromsa uppvärmningen och stoppa förlusten av biologisk mångfald.

Samhällsbyggnadsnämnden har en nyckelroll i detta arbete, och även om vi går framåt med avstamp i den kunskap om klimat- och miljöfrågor som vi besitter i dag så finns det risk för att tidigare fattade beslut kan ha mycket negativa konsekvenser. Vänsterpartiet har motionerat om att kommunen behöver utlysa klimatnödläge, vilket bland annat innebär att vi behöver granska pågående och planerade projekt och vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att allt arbete är kompatibelt med 1,5-gradersmålet, även om det kräver omprövning av tidigare fattade beslut.

Mycket av det arbete som är nödvändigt för att vi skall både lyckas med att minska vår klimatpåverkan och kunna hantera konsekvenserna av ett varmare klimat ligger på den förvaltning som arbetar mot både samhällsbyggnadsnämnden och miljö- och hälsoskydds-nämnden. Samtidigt ligger mycket av den aktivitet som mest hotar våra möjligheter att hantera klimatkrisen också hos denna förvaltning. Den politiska styrningen och finansieringen måste tydligt staka ut en färdriktning som tar oss till en hållbar framtid på en levande planet, så att rätt prioriteringar kan göras inom förvaltningen.

När vi upprättar eller reviderar detaljplaner för att bygga nya bostäder, skolor och service bör det ske ur ett övergripande perspektiv med syfte att utveckla området och hela kommunen för ökad integration mellan kommunens delar och mer jämlik tillgång till resurser mellan områden. Den kommunala planeringen skall inte fragmenteras på marknadens villkor.

Kommunens uppgift är att tillsammans med enskilda och organisationer skapa goda livsmiljöer där alla kan bo och verka. De allra flesta vill göra rätt, men ändå blir det ofta fel i praktiken, till stora kostnader både ekonomiskt och mänskligt för både kommunen och enskilda. Vi tror att en informationskampanj om de vanligaste bygglovsfrågorna kunde vara till stor nytta för fastighetsägare och minska belastningen på kommunens tillsynsverksamhet. Det vore också värdefullt att skapa rutiner för att utvärdera åtgärder och kampanjer av olika slag. Detta borde vara möjligt att integrera i den digitala processen och skulle ha stor potential för att spara resurser långsiktigt.

Nämnden tillförs 250 tkr för arbetet med att säkra tillgången till rent vatten (tillsammans med Miljö- och hälsoskyddsnämnden) och Medel till KS/KF förfo- gande minskas med samma belopp.

Exploateringsverksamheten

Vid exploatering är det vanligt att kommunen säljer marken till exploatören (om den är kommunägd), vilket ger engångsintäkter men också mindre rådighet över markanvändningen. På längre sikt vill vi se en förändring av kommunens markstrategi. Mark är en ändlig resurs, en tillgång som vi förvaltar åt framtida generationer av Botkyrkabor, och vi bör som regel inte sälja mark utan i stället upplåta den som tomträtt vid exploatering.

I budgeten för 2020 hade den politiska majoriteten valt att lägga de förväntade exploateringsvinsterna helt utanför resultaträkningen. Man menade att det inte var korrekt att göra som kommunen hittills gjort, dvs att i budgeten tillgodogöra sig dessa intäkter. En sådan budgetering innebär att alla exploateringsintäkter tillförs resultatet i bokslutet och minskar lånebehovet. Det innebär också att man avstår från att använda intäkterna till verksamhet. 2018 budgeterades 51 000 tkr och för 2019 47 600 tkr. Därmed skapades motsvarande budgetutrymme för verksamheten.

I mål och budget för 2021 hade majoriteten bytt ståndpunkt och man räknade in 20 000 tkr för att ”möjliggöra tillfälliga satsningar under 2021 för att lindra pandemins påverkan för Botkyrkabor och vissa kommunala verksamheter”. Det framgick dock inte vilka satsningar som avsågs.

Vänsterpartiet inser att det är riskabelt att göra verksamhetsbudgeten allt för beroende av föränderliga och svårbedömda exploateringsintäkter, men att helt avstå från dessa intäkter i budgetens resultaträkning innebär en onödig begränsning av verksamhetsutrymmet.

För 2023 föreslår vi att exploateringsintäkter budgeteras med 10 000 tkr.

Teknik- och fastighetsnämnden

Vänsterpartiet har inga förslag till ändringar av teknik- och fastighetsnämndens ramar. Nämnden får tillsammans med berörda nämnder i uppdrag att ta fram ett styrdokument som reglerar hur lokaler ska byggas med avseende på klimatpåverkan, tillgänglighet, verksamhetsanpassning etc. samtidigt som det byggs så kostnadseffektivt som möjligt (beslutspunkt 4 f ovan).

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

En väsentlig del av den omställning som krävs för att klara klimatmålen – lokalt, nationellt och globalt – är en kraftigt sänkt energikonsumtion. Vänsterpartiet anser att kommunen inom ramen för den övergripande klimatstrategin ska ta fram en särskild strategi för att så fort som möjligt avsevärt minska kommunens energikonsumtion genom åtgärder inom uppvärmning, transporter, belysning m.m.

Vi behöver också minska vårt beroende av energi som produceras långt från kommunen. I stället för att förlita oss på att andra kommuner skall bygga ut sin produktion och att andra myndigheter skall förstärka överföringskapaciteten behöver vi ta fram en plan för egen produktion och lagring av förnybar, fossilfri

el. Vi föreslår att miljö- och hälsoskyddsnämnden får i uppdrag att ta fram en sådan plan.

För att kunna fullgöra sina ålägganden enligt Tobakslagen tillförs nämnden 200 tkr (0,5 tjänst).

I det Grönstrukturprogram som antagits finns ett stort antal rekommendationer. De flesta av dessa är specifika åtgärder som bör utföras i samband med exploatering eller investering, men det finns också ett antal kommunövergripande åtgärder som kräver investering i form av arbetstid – till exempel framtagandet av en pollineringsplan, vilket redan finns i många kommuner. Vi anser att miljöenheten behöver ha tillräckliga resurser för att kunna prioritera denna typ av arbete. Då vi befinner oss i ett klimatnödläge med enorma utmaningar för att ställa om till långsiktig hållbarhet har vi inte råd att reducera kapaciteten för den del av förvaltningen som har huvudansvar för detta arbete. För att säkerställa att förvaltningen har tillgång till de resurser som krävs väljer vi bort den nedskärning på 177 tkr som förslås i majoritetens budget.

Nämnden tillförs 750 tkr för dels arbetet med att säkra tillgången till rent vatten (tillsammans med Samhällsbyggnadsnämnden), dels arbetet med Botkyrkas blå och gröna värden.

Kultur- och fritidsnämnden

För tredje året i rad ges kultur- och fritidsnämnden ingen volymkompensation trots att även denna nämnd får ökade kostnader i takt med att kommunen växer. Vänsterpartiet anser att även kultur- och fritidsnämnden bör ges tillskott och föreslår en ökad ram om 2 200 tkr, vilket ungefärligt motsvarar den volymkompensation som varit prognosticerad innan den avskaffades. Vänsterpartiet skjuter också till 211 tkr för att de planerade nedskärningarna inom bibliotek och konsthall ska kunna undvikas.

Som en del av majoritetens besparingar inför 2020 sänktes anslaget till bibliotekens medieinköp. Biblioteken är viktiga för Botkyrkaborna och i medborgarundersökningen så är det den kommunala verksamhet som ofta är bland de mest populära. Biblioteken är nu också inne i en process där lokaler rustas upp och blir mer tillgängliga, något som redan skett i Fittja och Tumba och som är på gång i både Alby och Tullinge. Vänsterpartiet anser att det är av stor vikt att biblioteken har ett stort utbud för att öka sin relevans för medborgarna och skjuter därför till 750 tkr.

I Botkyrka ersätts inte familjer för den föräldraavgift som ibland debiteras när barn deltar i fritidsklubb i en annan kommun än Botkyrka. Vänsterpartiet anser att det är normalt att välja att delta i fritidsklubb i den kommun där man också går i skolan och har sina skolkamrater, och vill att möjligheten att delta i fritidsklubb ska vara likvärdig för alla Botkyrkabor som ingår i målgruppen. I detta budgetförslag tillför vi 250 tkr för att möjliggöra att ge ersättning för föräldraavgifter.

Vi upprepar också vårt förslag att låta utreda ett hyresfritt lokalnyttjande i barn- och ungdomsverksamheten i de kommunala anläggningar som hyrs ut via kultur- och fritidsförvaltningen.

Totalt tillförs kultur och fritidsnämnden 3 411 tkr i Vänsterpartiets förslag.

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden

Många av arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämndens verksamheter drabbades hårt av Covid-19. Arbetslösheten i Botkyrka är bland de högsta i regionen. Nedmonteringen av Arbetsförmedlingen har fått stora konsekvenser för kommunsektorn, där utmaningarna är ojämnt fördelade och kommuner som Botkyrka behöver göra stora kompensatoriska satsningar.

Vänsterpartiet har riktat stark kritik mot majoritetens beslut att lägga ut delar av SFI på entreprenad. Vi vill att vuxenutbildningen och SFI får ett breddat uppdrag som inkluderar förebyggande socialt arbete, och att verksamheten åter skall utföras i egen regi.

För att möjliggöra satsningar på bland annat ungdomsjobb och ett utökat uppdrag för vuxenutbildningen är det viktigt att nämndens budget inte drabbas av ytterligare nedskärningar. Det innebär 2 400 tkr mer till Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden jämfört med mittenminoritetens budgetförslag.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden har de senaste åren påverkats av att barnkullarna i förskola och grundskola har varit klart mindre än vad prognoserna tidigare visat. Särskilt i Tumba har förutsättningarna att planera den kommunala verksamheten försvårats av en större privat skoletablering. Systemet med skolpeng är så utformat att överkapaciteten vad gäller lokaler gör att kommunen måste betala mer till de fristående skolorna, vilket driver kostnader utan att nödvändigtvis ge något större värde till eleverna. I flera år har skolorna i Botkyrka varit pressade av nedskärningar, bland annat som en följd av detta. En förutsättning för att den svenska skolan ska kunna utvecklas på sikt är att systemet med marknadsskola avskaffas.

För år 2023 planerar mittenminoriteten effektiviseringar i storleksordningen totalt drygt 28 000 tkr. Av dessa pengar är 20 000 tkr en ren sänkning i resurstilldelningen till enheterna. Det är helt fel väg att gå i en tid då det behöver satsas mer på skolan. Vänsterpartiet skjuter i vårt förslag till dessa 20 000 tkr för att undvika de effektiviseringar som knappast kan bedömas vara just det, utan snarare rena nedskärningar.

Redan förra året föreslog Vänsterpartiet en satsning på att öka inskrivningsgraden i förskolan i Botkyrka. De positiva effekterna av ett högt deltagande i förskolan är väl dokumenterade. Under 2022 har också utbildningsnämnden tagit fram en lovande plan för hur man ska arbeta för att åstadkomma just ett högre deltagande i förskolan. Nämnden har också redovisat att denna satsning fordrar mer pengar, närmare bestämt 3 800 tkr. Mittenminoriteten skjuter inte till dessa pengar, men det gör Vänsterpartiet i vårt förslag.

Nämnden tillförs 800 tkr för att stärka språkutvecklande arbetssätt i grundskolan (kompetensutveckling).

Vänsterpartiet välkomnar den satsning på höjda löner för barnskötare på 6 000 tkr som den styrande minoriteten har med i sitt förslag. Det ligger väl i linje med den politik vi föreslagit i många år, och det finns anledning att inkludera fler lågbetalda yrkesgrupper i kommunen (se avsnitt om lönesatsning under rubriken KS/KF förfogande).

För några år sedan beslutade utbildningsnämnden att begränsa arbetslösa och föräldraledigas förskoletimmar till 25 (men fortfarande kräva full avgift).

Begränsningen av antalet förskoletimmar för föräldralediga och arbetslösa innebär svåra konsekvenser för enskilda. Förändringen slår olika hårt för olika socioekonomiska grupper. Vart tredje barn i Fittja är drabbat och ”endast” vart tionde i Tullinge. Med precision drabbas den grupp som behöver förskolan mest, bland annat med avseende på språkutveckling. Ur ett barnfattigdomsperspektiv är det också negativt att dessa barn förlorat möjligheten att äta frukost och ett mellanmål på förskolan. Vänsterpartiet tillför i detta budgetyrkande 4 500 tkr för att åter kunna ge alla barn rätt till heltid i förskolan.

Majoriteten har sedan några år tillbaka avskaffat möjligheten att få tillgång till barnomsorg nattetid genom s.k. ”nattis”. Vänsterpartiet anser att det är en stor försämring för de medborgare som är tvungna att arbeta på natten inom exempelvis vården. I detta budgetyrkande tillför vi 3 000 tkr för att verksamheten med barnomsorg nattetid ska kunna återupptas.

Inom förskolan arbetar personalen nära barnen och smitta kan lätt spridas. Pandemin lärde oss hur viktigt det är att man stannar hemma vid sjukdom. Karensavdragen verkar dock i motsatt riktning, och personal som lever med små marginaler kan känna sig tvingade att gå till jobbet trots symtom. Vänsterpartiet har i flera år, även innan pandemin, föreslagit att förskolepersonal bör ersättas för karensavdraget. Pandemin har ytterligare visat vikten av att göra just detta. Vi föreslår därför att kommunstyrelsen får i uppdrag att i samverkan med utbildningsnämnden utreda hur karensavdraget vid sjukdom kan avskaffas för bl.a. personal i förskolan. På riksnivå har Vänsterpartiet föreslagit ett avskaffat karensavdrag för alla.

En genomgången gymnasieutbildning är den främsta skyddsfaktorn när det gäller möjligheterna till ett gott liv, och det minskar risken för ungdomar att hamna på glid. Vi har också en arbetsmarknad som i vissa branscher har mycket stort behov av arbetskraft. Samtidigt finns lediga platser på kommunens gymnasier ofta på just de program som har störst chans att leda till jobb. Till exempel har Skyttbrinks gymnasium ett lägre söktryck nu än vad som vore önskvärt. Vänsterpartiet vill satsa 500 tkr på en marknadsföringsinsats som syftar till att öka intresset för och matcha personer till kommunens yrkesförberedande gymnasieprogram.

Totalt tillförs utbildningsnämnden 32 600 tkr i Vänsterpartiets förslag.

Socialnämnden

”Det är (...) angeläget att påtala att nämndens verksamhet till största delen är lagstyrd och lyder under lagkravet om att erbjuda god kvalitet på sin verksamhet, Ett väsentligt område under perioden kommer därför vara att säkerställa att avvägningar för en ekonomi i balans inte medför avsteg från kvalitet och rättssäkerhet.” Så skrev den dåvarande politiska majoriteten i Mål och budget för 2022. Det är lika relevant idag.

I november prognostiserade nämnden ett överskott på drygt 50 000 tkr. Vid ett ytligt betraktande kan det verka som om nämnden har en väl tilltagen budget, men huvudorsakerna till överskottet är ej budgeterade statsbidrag som inte hunnit motsvaras av förstärkt verksamhet, en tillfällig tilläggsbudget på knappt 20 000 tkr för fler och dyrare externa placeringar samt vakanta tjänster. Med detta beaktat är socialnämnden enligt vår bedömning fortfarande underfinansierad och ”effektiviseringsbetinget” på drygt 5 000 tkr riskerar att gå ut över viktig verksamhet.

Den verksamhet som inte är lagstyrd är i första hand det viktiga förebyggande arbetet, t.ex. öppna förskolan, föräldrastödet och det våldsförebyggande arbetet i Tåget/MVP. Enligt utredningen Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag, SOU 2020:47 ska även det förebyggande arbetet bli obligatoriskt. Även om det är svårt att mäta är de flesta överens om att nedskärningar på detta område är både humanitärt och ekonomiskt oförsvarbara. Ett minskat förebyggande arbete leder till att fler hamnar i svåra sociala problem, missbruk och kriminalitet med samhällskostnader som mångdubbelt överstiger de kortsiktiga kostnadsminskningarna. Det våldsförebyggande arbetet är också viktigt i kampen mot det hederrelaterade våldet.

Avgiften för familjerådgivningen, som drivs tillsammans med Huddinge, är 350 kr per tillfälle. Vi ser verksamheten som en viktig del av det förebyggande sociala arbetet som motverkar framtida missförhållanden och därmed sociala kostnader. Därför vill vi sänka avgiften till 200 kr.

2022 fick kultur- och fritidsnämnden en ramhöjning med 3 000 tkr för höjda föreningsbidrag. Någon motsvarande höjning av bidragen till de föreningar som söker sina bidrag av socialnämnden gjordes inte. Vänsterpartiet tillför socialnämnden 1 000 tkr i detta syfte.

Vänsterpartiets bedömning är att Botkyrkas socialförvaltning på intet sätt är ineffektiv – tvärtom – utan är kraftigt underfinansierad. I syfte att både klara den lagstyrda verksamheten utan avsteg från kvalitet och rättssäkerhet och samtidigt stärka det förebyggande arbetet tillförs nämnden 10 000 tkr.

Vård- och omsorgsnämnden

Under den senaste mandatperioden drabbades Botkyrkabor med behov av stöd och omsorg inte bara av en pandemi, utan också en omfattande utförsäljning av hemtjänsten till privata vinstdrivande aktörer. Efter ett antal år av underfinansiering och ständiga effektiviseringskrav har verksamhetsområdet alltså ytterligare dränerats på resurser. Vänsterpartiet fortsätter att motsätta sig denna utveckling och vill se ett återtagande av den splittrade hemtjänsten till egen regi. Att i detta läge ålägga nämnden en ytterligare nedskärning på nästan 13 miljoner är helt orimligt – det finns inget utrymme och vi kan inte låta brukare och medarbetare drabbas ytterligare.

Vi är också starkt kritiska till den kraftigt underdimensionerade boendeplaneringen, som länge resulterat i att många kommuninvånare med omsorgsbehov måste flytta till ett boende utanför kommunen på grund av den kroniska platsbristen. I stället för att planera för det faktiska behov som befolkningsutvecklingen förutspår, med en möjlighet att hyra ut platser till närliggande kommuner om beläggningen skulle visa sig lägre under en period, så väljer man att fortsätta köpa dyra externa platser. En successiv förändring från privata, vinstdrivna aktörer till kommunala vårdgivare bör genomföras.

Vård- och omsorgsförvaltningen har tidigare anställt en demenssjuksköterska (halvtidstjänst). Vi föreslår att denna roll återinförs från och med 2023 och läggs därför till 500 tkr i nämndens ram.

Totalt tillförs nämnden 13 353 tkr.

Valnämnden

Vänsterpartiet föreslår inga ändringar av valnämndens budgetramar (ingår i kommunstyrelsens ram).

Revisionen

Revisionens budget föreslås räknas upp med beräknad pris- och löneutveckling (211 tkr) till 5 000 tkr. Till skillnad från merparten av övriga verksamheter görs ingen volymuppräknning baserad på befolkningstillväxt. Någon omedelbar koppling mellan befolkningsökning och revisionens kostnader finns inte, men en växande befolkning innebär att den kommunala verksamheten växer och därmed också revisionens granskningsfält. Vi föreslår därför att revisionens driftram tillförs 50 tkr. På sikt bör en promille av de totala verksamhetskostnaderna vara rikt-punkt för revisionens budget.

Investeringsplanen

Vänsterpartiet anser att den planerade gångvägen runt Tullingesjön är olämplig ur miljösynpunkt och att projektet som har en total budget på 16 000 tkr (2 000 tkr för 2023) är ett rent slöseri med resurser. Ett annat miljöskadligt projekt är det planerade bytet av konstgräs vid Kårsby och Banslättis IP (8 300 tkr under 2023), samt Brantbrink senare i planperioden (6 000 tkr). Det är dags att vi börja byta våra gamla konstgräsplaner mot äkta gräs eller grus för att minska miljöpåverkan och skapa klimatresiliens. För att hantera klimatkrisen behöver vi leva i större samklang med naturen på den plats där vi befinner oss. Det innebär t.ex. att vi anpassar våra fritidsaktiviteter efter rådande väder och säsong, snarare än att använda stora mängder energi och naturresurser för att skapa artificiella miljöer och förhållanden. Därför vill vi även stryka den föreslagna reinvesteringen i konstsnösystem vid Lida (10 000 tkr). Vi menar också att ytterligare ansträngningar måste göras för att effektivisera byggandet, bl.a. genom industriellt byggande istället för traditionellt platsbyggande och genom en effektivare kommunal planering. Vi ser det också som avgörande att våra investeringar fullt ut överensstämmer med och understödjer kommunens klimatstrategi bland annat genom att livscykelanalyser används för att styra materialval och produktionsmetoder.

Teknik och fastighetsnämndens investeringsplan tillförs 5 000 tkr för energisparåtgärder 2023 och ytterligare 5 000 tkr för 2024 och 2025 samt 17 000 tkr 2024 för inledande investeringar i energiproduktion och energilagring. Klimatanpassningsprogrammet bör tidigareläggas och investeringen blir då 5 000 tkr 2023 och lika mycket 2024 i stället för 2025 och 2026.